

KÖNYVISMERTETÉS

BARTHA DÉNES (szerk.): *Természetvédelmi növénytan*
Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2012, 404 oldal. ISBN 978-963-286-648-2

Az egyetemek és főiskolák agrár- és erdészettudományi karain javasolt, az Intézményközi Tankönyvkiadási Szakértő Bizottság támogatásával megjelent, a növényvilág védelme elméletének és gyakorlatának botanikai alapjait ismertető természetvédelmi tankönyv. Író-szerkesztője a soproni egyetem botanika és természetvédelmi tanszékének vezető professzora Bartha Dénes, aki a felsőfokú természetvédelmi képzés létrehozásának vezető egyénisége, és többek között a növényvilág-védelem tantárgy előadója. A társszerzők valamennyien a hazai természetvédelem elismert gyakorlati és elméleti szakemberei, oktatói.

A kötet tárgyának gerincét a 22/2008. (IX. 12.) számú KvVM rendelet alapján védett és fokozottan védett növényfajok, a 13/2001 (V. 9.) sz. KöM rendeletben védett mohafajok, a 23/2005. (VIII. 31.) KvVM rendeletben védett gomba- és zuzmófajokkal együtt mintegy 720 hagyományos, tágabb értelemben vett növényfaj képezi. A fajok tárgyalása gyakorlatias csoportosításban és azon belül családonként, nemzetségenként történik: gombák, zuzmók, mohák, fás szárúak, lágy szárúak és ezen belül harasztok, kétszikűek, egyszikűek. Rövid ismertetésük külső alaktani leírásukat, hazai előfordulásukat, élőhelyüket és magukat veszélyeztető tényezőket, védelmük lehetőségeit foglalja magában. A teljesség igényével ismertetésre kerülnek a hazánkból kipusztult, az egykor védett, majd a rendeletekből kikerült, továbbá a természetvédelmi oltalom alatt nem álló veszélyeztetett fajok. A kötet érthető módon nem foglalkozik részletesen az EU többé-kevésbé összefüggő ökológiai hálózatát képező Natura 2000-es területek élőhelyeivel és közösségi jelentőségű jelölő fajjaival, ugyanis az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben felsorolt fajok legtöbbször hazánkban már évtizedek óta oltalom alatt áll, nem egy esetben nyugatabbra már ritkák és hosszú távú megőrzésük lehetőségét a nálunk élő állományaik jelentik.

A szerteágazó botanikai természetvédelmi témákat átfogó kötet fő fejezetei logikai láncolatban fűződnek egymáshoz:

- a magyarországi természetvédelem története,
- a Pannon medence növényvilágának sokfélesége,
- a fajok természetvédelmi jelentősége, megítélésük szempontjai, a „színes listák” is,
- a magyarországi növényvilág védelmét közvetve és közvetlenül szolgáló nemzetközi egyezmények, megállapodások és együttműködések,
- élőhelyeket és fajokat veszélyeztető tényezők,
- passzív védelem (jogszabályok), aktív védelem,
- fajmegőrzési tervek,
- esettanulmányok.

A kötetet 24 színes képtábla és függelék teszi teljessé, és mintegy 350 szakirodalmi forrásra hivatkozik. A függelék a növényvilág védelmét érintő rendeleteket, egyezményeket tartalmazza, valamint a védett és veszélyeztetett gombák, zuzmók, mohák és edényes növények természetvédelmi mutatóit (természetvédelmi státusz változása az első 1982-es OKTH rendeletről kezdve, vörös könyves és vörös listás veszélyeztetettség, nemzetközi egyezmények és Európai Unió kötelezettségei).

A „*Természetvédelmi növénytan*” nemcsak mint alapvető tankönyv, de mint kiváló szakkönyv is megállja a helyét, és nélkülözhetetlen segédeszköze a természet- és környezetvédelmi szakembereknek, tisztviselőknek, a hatékony természetvédelem módszereiről érdeklődőknek.

SZABÓ ISTVÁN